Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ VALTION TALOUSARVIOKSI 2016

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa otsikossa mainitussa asiassa, minkä johdosta esitämme seuraavaa.

Suomen Yrittäjät pitää hyvänä, että hallitus käynnistää julkisen talouden tasapainottamisen välittömästi. Hallitus sitoutuu julkisen talouden suunnitelmassa 10 miljardin euron kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavin säästöin ja rakenteellisin uudistuksin. Mielestämme tavoite velkaantumisen taittamisesta suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden loppuun mennessä ilman kokonaisveroasteen nostoa on kannatettava.

Suomen julkinen talous on muuttunut pysyvästi alijäämäiseksi pitkään jatkuneen heikon suhdannetilanteen sekä rakenneongelmien vuoksi. Valtiontalouden rahoitusasema on selvästi alijäämäinen ja paikallishallinnon rahoitusasema säilyy lähes muuttumattomana vuoteen 2019 saakka. Työeläkelaitosten ylijäämä vakioituu noin yhteen prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Julkinen talous pysyy alijäämäisenä vuosikymmenen loppuun saakka, vaikka sopeutustoimet pienentävät alijäämää. Julkisyhteisöjen rahoitusasemaa kuormittaa väestön ikääntymisestä aiheutuva menojen kasvu. Julkinen velkasuhde kasvaa koko vaalikauden ajan, vaikka sen kasvu hidastuu.

Pidämme hyvänä sitä, että vaatimuksemme tarkastella julkisen taloutta yhtenä kokonaisuutena näkyy käytännössä. Valtiontaloutta ei jatkossa voida tervehdyttää kuntatalouden kustannuksella, vaan koko julkista taloutta ja sen tilaa tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Vuoden 2016 talousarvioesitys

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2016 kuvastaa Suomen talouden heikkoa tilaa. Talousarvioesitys on 5,0 miljardia euroa alijäämäinen. Valtion menot kasvavat sopeutustoimista huolimatta 200 miljoonaa euroa verrattuna kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon. Hintatason nousu ja talousarvioesityksen rakennemuutokset huomioiden hallinnonalojen määrärahat kasvavat reaalisesti noin 0,4 prosenttia kuluvan vuoden talousarviosta.

Talousarvioesityksen seurauksena vuoden 2016 lopussa yksinomaan valtionvelan (ml. rahastotalouden velan) arvioidaan olevan noin 106 miljardia euroa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Eduskunnan työ- ja elinkeinojaosto on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa erityisesti työllisyysmäärärahojen riittävyydestä ja kohdentumisesta sekä talousarvion vaikutuksesta nuorten työttömyyteen, nuorisotakuun toteuttamiseen ja pitkäaikaistyöttömyyteen.

Työllisyysmäärärahojen riittävyys ja kohdentuminen

Työllisyysmäärärahoihin on hallituksen budjettiesityksessä varattu 563 miljoonaa euroa, josta starttirahoihin 31,7 miljoonaa ja palkkatukeen 251 miljoonaa euroa. Varatut summat ovat pienempiä kuin esimerkiksi vuoden 2015 budjetissa. Tänä vuonna ko. momentille on jouduttu lisäbudjeteilla ohjaamaan lisää rahaa, joten on todennäköistä, että myös vuonna 2016 turvaudutaan em. menettelyyn. Toisaalta varatut summat ovat vain arvioitua käyttöä eri toimenpiteisiin, joten momentille varatut summat voi edelleen kohdentaa myös toisin.

Työttömyys

Nuorisotakuu ei ole toteutunut toivotulla tavalla. Suomen Yrittäjät on esittänyt, että nuorten työllistymisen ja ammatillisen tutkinnon suorittamisen helpottamiseksi tulisi ottaa käyttöön koulutussopimusmalli sekä kehittää nuorille oma oppisopimuskoulutuspolku. Koulutussopimusmallimme perustuu ammatillisen peruskoulutuksen työssäoppimisen voimakkaaseen sisällölliseen ja laadulliseen kehittämiseen.

Suomen yrittäjien mallin mukainen nuorten oppisopimuskoulutus perustuisi työsuhteeseen, mutta palkka sidottaisiin osaamisen kehittymiseen. Tämä oppisopimusmalli madaltaisi oleellisesti yrittäjien kynnystä kouluttaa nuori oppisopimuksen avulla. Nuori saisi ammatin, palkkaa ja työllistyminen paranisi. Yhteiskunnalle malli olisi lähes kustannusneutraali. Valtion maksama valtionosuus palautuisi veroina, tuottavuutena ja työllisyytenä jo koulutuksen aikana.

Suomen Yrittäjät korostaa työmarkkinoiden rakenneuudistusten ensisijaisuutta talouden suunnan kääntämisessä. Hallitusohjelmaan sisältyvät työllistämisen kynnystä alentavat lainsäädäntömuutokset ja paikallisen sopimisen lisääminen lainsäädäntötoimenpiteillä yhdistettyinä muihin hallituksen toimiin työmarkkinoiden uudistamiseksi ovat ensiarvoisen tärkeitä pyrittäessä 72 prosentin työllisyysasteeseen ja 110 000 uuden työpaikan syntymiseen.

Mielestämme valtiontalouteen tehtävät menosopeutukset ovat välttämättömiä. Alijäämäisyydestä huolimatta talousarvioesitys ensi vuodelle osoittaa sitoutumista hallitusohjelmassa sovittuihin säästöihin. Menosopeutusten kohdistamisessa huomiota tulee kuitenkin jatkossa kiinnittää siihen,

että toimet kohdistetaan ensisijaisesti muihin kuin Suomen elinvoimaisuutta ja kasvua tukeviin toimiin.

Ystävällisin terveisin,

Suomen Yrittäjät

Harri Hellstén
Työmarkkina-asioiden päällikkö